

RADYASYON GÖREVLİSİNİN FAZLA MESAI HESAPLAMASINA ESAS ALINACAK 1 SAATLİK ÜCRET NASIL TESPİT EDİLER?

Öncelikle radyasyonla çalışan kişiye uygulanması lazım gelen mevzuat 3153 s. Kanun, Ek Madde 1 olup madde metni aynen şöyledir: "Yonlatıcı radyasyonla tehis, tedavi veya aratırmanın yapıldığı yerlerde bu iş veya işlemlerde çalışan personelin haftalık çalışma süresi 35 saattir." Kanun maddesi çok açık ve nettir.

Fazla mesai karlılığına işçiye ödenecek ücret; 4857 s. Kanunu 41.md 2 fıkrasında; her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödeneceği hüküm altına alınmıştır. Bu durumda haftalık 35 saati geçen çalışmaların karlılığında ücret ödendiği takdirde ödenecek ücret 1 saatlik mesai ücretinin 1,5 katı ücrettir.

İşçinin 1(bir) saatlik ücretinin nasıl tespit edileceğine ilişkin herhangi bir mevzuat bulunmamaktadır. 1 saatlik ücret tespiti hesap yöntemi ile tespit edilen ve hesap bilimsel ilerince süregelen bir uygulama olması nedeniyle pratik yerlerdir.

Genel statü hukukuna tabi haftalık 45 saat çalışan işçilerde; 1 saatlik ücret= aylık ücret/225 saat formülü ile elde edilmektedir. Ancak pek çok işveren bu formülün nereden ne şekilde elde edildiğini bilmediğinden olsa gerek radyasyon çalışanlarına da bu formülü uygulamaya devam etmektedir. Halbuki, fazla mesai ücretine esas alınması lazım gelen 1 saatlik ücretin bulunma yöntemi ayrıntısı ile incelendiği takdirde haftalık 35 saat çalışan işçiye uygulanacak formülün aylık ücret/225 saat formülü olmadığını ilave edilecek ve uygulanacak gelen hukuka aykırılığın önüne geçilmesi olacaktır.

Her iki işçiye aynı formülün uygulanmasındaki hatanın anlaşılabilmesi için öncelikle normal statü çalışanı yani haftalık 45 saat çalışan işçinin 1 saatlik ücret tespit yöntemi ayrıntısı ile anlatılacak şekilde radyasyon görevlisinin 1 saatlik ücret tespit yöntemi izah edilecektir.

Haftalık 45 saat çalışan işçi için uygulanacak formül;

Haftalık 45 saat çalışan bir işçinin 1 saatlik ücreti "aylık ücret/225 saat" formülü ile bulunmaktadır. Burada bölen olarak kullanılan "225 saat" işçinin aylık çalışma süresidir. Ay gerek 28, gerek 30, gerekse 31 gün olsun işçiye daima tam 30 günlük ücret ödenir. Haftada 1 gün hafta tatili anayasal bir hak olup işçi haftanın 1 günü tatil yapması zaruridir ve hafta tatili günleri de bu 30 günlük ücrette dahildir. Bu durumda 225 saatin, 30 güne bölünmesi ile işçinin 1 günlük çalışma süresi bulunur. (1 günlük çalışma süresi; 225 saat/30 gün=7,2 saat) Dolayısıyla haftanın 6 günü çalışma işçi, günlük ara dinlenme süresi hariç 7,2 saat çalıştığı takdirde haftada 45 saat çalışmaktadır. (7,2saatx6 gün=45 saat)

Haftalık 35 saat çalışan işçi için uygulanacak formül;

Aynı usulü radyasyonla çalışan yani haftalık 35 saat çalışması gereken işçiye uyarladığımızda; 1 saatlik ücretin "aylık ücret/174,99saat" formülü ile elde edilmesi gerektiği zorunludur. Zira burada kullanılan "174,99saat" yukarıda ifade edildiği üzere 35 saat çalışan işçinin 1 aylık çalışma süresidir. Yani 174,99 saatin, 30 güne bölünmesinin sonucudur. (1 günlük çalışma süresi; 174,99saat/30gün=5,83saat) Haftanın 6 günü çalışma işçi, günlük 5,83 saat çalıştığı takdirde haftada 35 saat çalışmaktadır. (5,83saatx6 gün=35 saat)

Radyasyonla çalışan bir işçinin haftalık çalışma süresinin 35 saat olduğu hususunda herhangi bir tartışma bulunmadığından haftalık 35 saat çalışan bir işçinin 1 saatlik ücreti tespitinde "**aylık ücret/174,99 saat**" uygulanması zorunludur.

Bazı işverenler "aylık ücret/210 saat" formülü ile hesaplama yapmakta ise de; bu durum da hatalıdır. Zira aynı yöntemi uygulayarak kontrol ettiğimizde 1 günlük çalışma süresi: 210 saat/30 gün= 7 saat, haftanın 6 günü çalışma işçi, günlük 7 saat çalıştığı takdirde; haftalık çalışma süresi: 7 saatx6 gün= 42 saat olmaktadır. Görüldüğü üzere bu yöntem de hatalı bir yöntemdir.

Hatalı hesaplama hallerinde fazla mesai alacak miktarının %22,22 daha eksik ödenmektedir. Yukarıda ayrıntısı ile izah edilen hesaplamayı ve hesaplamalar arasındaki farkı örneklendirdiğimizde, fazla mesai

alacaklarının eksik ödendi i daha net anla ılacaktır.

10.000TL aylık net ücret ile çalı an bir radyasyon görevlisinin aylık 20 saatlik fazla mesai alaca ı miktarı hukuka uygun hesaplamada yani "aylık ücret/174,99saat" formülü ile hesaplandı ında;

1 saatlik mesai ücreti: $10.000\text{TL}/174,99\text{saat}=\mathbf{57,14\text{TL}}$

1 saatlik fazla mesai ücreti: $57,14\text{TL}\times 1,5=\mathbf{85,71\text{TL}}$

20 saatlik fazla mesai alaca ı: $85,71\text{TL}\times 20=\mathbf{1.714,38\text{TL iken;}}$

Hatalı hesaplama halinde yani "aylık ücret/225 saat" formülü ile hesaplandı ında;

1 saatlik mesai ücreti: $10.000\text{TL}/225\text{saat}=\mathbf{44,44\text{TL}}$

1 saatlik fazla mesai ücreti: $44,44\text{TL}\times 1,5=\mathbf{66,66\text{TL}}$

20 saatlik fazla mesai alaca ı: $66,66\text{TL}\times 20=\mathbf{1.333,38\text{TL}}$ olmaktadır.

Radyasyon görevlisi, yukarıda ayrıntısı ile izah edilen durumu i verenine veya muhasebe personeline aktardı ı takdirde i veren, iyi niyetli ve hukuka uygun davranmayı ilke edinmi ise hatasının farkına vararak hukuka uygun biçimde fazla mesai ücret alaca mızı ödeyecektir. Yargılamada sürecinde de benzer durumla kar ıla ılmakta, radyasyon görevlisinin haftalık 35 saat çalı tı ı bilinmekte iken; 225 bölenin ne ekilde elde edildi ini bilmeyen yargılama unsurları fazla mesai ücret alaca mın miktarında hak kaybına neden olmaktadır.

Sonuç olarak; radyasyon görevlisinin fazla çalı ma yaptırılması hukuka aykırı olsa da; gerçekleştirilen fazla mesai ücret ödemesinin hukuka uygun olması ve eksiksiz ödenmesi için 1 saatlik ücretin tespitinde "aylık ücret/174,99saat" formülü uygulanması zaruridir.

Av. Ay e SÜZEK